

סג"מ שילוני בלבנון

אני מנסה להעלות בדמיוני איך נראה האויב, ואינני מצליח..."

מנותקות, ולחיל אין כדויק לאן לחזור, אפילו כשיוצאים למלחמה. חיילים, שהיו כל הזמן מסבירים שהם לא יכולים לעזוב את הבית, אפילו לשלושה ימים, כי שם יכול לקרות לא-יודע-מה, פיתאום מנותקים שבועיים, שלושה, חודש ובמלחמה. כשנגמר השלב המעשי של המילי-חמה, היתה שאלה: איך מתנהגים, מי יוצאים, הביתה, מי מיסכן, מי לא מיסכן? מי מרתקים שבת? איך מענישים?

אתה היית לפני המלחמה מוריד של חיילים, למעשה הדרכת לקראת המלחמה הזאת שאתה חווית אותה. תופעה אחת הפליאה אותי מבחינה צבאית טהורה. ב-48, הלילה היה יריד שלנו. לחמנו כמעט רק בלילות, אנחנו הרגשו טוב בלילה. יש לי הרגשה שבספר שלך הלילה זה אויב, הצבא פחד מהלילה.

זה עובד ככה: מבחינה צבאית טהורה, אנחנו התאמנו המון לעבודה בלילה. למה פחדתי להיות בכיירות בלילה?

למה? כי הלקח הוא עשויים המון דברים בלילה, פושטים בלילה, מתכננים, אבל מה שלא עושים בלילה זה — לא נלחמים בלילה כשטח בנוי של עיר זרה, בקרב לא מתוכנן. זה לא עושים לקח של סואץ (1973) ולקח של פה ולקח של שם. התקפות לא-יוזמות בתוך עיר, בתוך מקום זה, לא עושים בלילה.

ובגלל זה תחושת הפחד, כשנכנסו לכיירות ופיתאום התחיל להיות לילה ואנחנו עדיין נמצאים שם — זה היה מצב שהיה זר לנו לחלוטין. לא דובר על דבר כזה אף פעם. על זה שיכול להיות מצב שנהיה בתוך עיר ונלחם בלילה, בלי אבחנו.

לפני המלחמה, כשחשבתם על מלחמה, האם בכלל התכוונת למצב כזה, של לחימה בתוך ארץ מיושבת?

לא.

היתה לך בראש תמונה של מלחמה במדבר?

אני מנסה בספר לפרוש את הפערים שבין ההתחלה לבין הסוף. אחד הפערים היה שמה שאנחנו למדנו על לבנון לפני המלחמה, זה שזו מדינת-מחבלים כזאת, שכאילו יש רק מחבלים, יש אויב, מדינת-אויב, ואנחנו צריכים להילחם שם נגד אויב.

המיפגש הזה, שפיתאום באים לצור, וכאילו מבקשים מהמחבלים לצאת לחוף — שלחו להם מינשרים מהמטוסים לצאת לחוף ואף אחד לא יצא לחוף — אז עכשיו מה? כל מי שיושב שם בתוך העיר, מה הוא? המיפגש הזה עם אנשים-סתם היה מפתיע. יש אנשים, אורחים, ילדים, חבויים-מכולת.

למחרת הקרב פותחים את החנות, אנשים קונים בחנות, זה היה מהמם. לחשוב שאנחנו נעשה סריקה בתוך רחוב,

יש כמה דברים בספר המשותפים לחיילים קרביים בכל התקופות. יש הרגשת זרות בין חיילים קרביים וחיילים אחרים. וזה שאתה מוסתע כשאתה חוזר הביתה, ומוצא שהחיים מתנהלים כאילו אין מלחמה. ואולי במלחמת-הלבנון היתה תופעה זו קצת יותר חריפה, אני חושב שזו הרגשה כללית במלחמות. תמצא את זה גם ב-1948, במערב אין כל חיש, בשחיילים חוזרים הביתה לחופשה מהחזית. מה שמיוחד בצבא הזה, במלחמה הזאת, כך נרמה לי, זה שהקשר לבית הוא הרבה יותר חזק ממה שהיה במלחמות אחרות. הקשר עם הבית הוא רצוף. למעשה אתה לא מתנתק מהבית בכלל, נכון? יש טלפונים וחופשות.

לנו זה נראה כאילו אנחנו במלחמה ואנחנו מנותקים. אבל בהשוואה — זאת אומרת, הסיפורים שאני שמעתי, כשיצאו למלחמת-סיני,

"ידענו שאם ניכנס לביירות זה יהיה טבח, אבל לא היה לנו ספק שאם נותנים הוראה יש לבצע אותה"

במשך חודש אין קשר — ופה, אם אתה כותב גלויה, זה מגיע. לא איבדנו את הקשר עם העורף, כאילו נלחמנו אי-שם.

זה יוצר צבא מיוחד, אני חושב. הצמידות הזאת של הצבא לבית מיוחדת לישראל.

אמר שלבנון זה וייטנאם, אבל זה ככל זאת 40 דקות מנהריה. לשם נסעו במטוסים. וייטנאם בחצר האחורית?

כן.

אתה קשור לבית?

כן.

רק אתה, או שיש בכלל הרגשה כזו?

אנחנו היינו כולם שם מין ילדים של מישפחות פולניות כאלה. זאת אומרת, אני הייתי בא לאמא של ירקוני (קצין שני בפלוגה) והיא היתה שולחת בשבילו כביסה, והוא היה בא לאמא שלי והיא היתה שולחת סנדוויצ'ים. היתה מין אווירה כזאת בין החברים שלי. לא היו כאלה שאף פעם לא שלחו להם מיכתב, או שלא היה להם למי לשלוח. אבל היו הרבה חיילים כאלה. היו חיילים עם סיפורים מפה ועד הודעה חדשה. מישפחות

קצינים, או: אני רק יכול לדבר באופן חופשי עם קצינים, יש פה איזה חופש-אינטימיות בינך ובין החיילים שלך. מאיפה זה בא? זאת הנורמה בצבא? האם הפער בין קצינים וחיילים בצבא כיום הוא בליכך הרבה יותר גדול ממה שהיה פעם?

טוב, אני לא הייתי פעם, אבל בוא נגיד כך: קודם כל הפער פחות בולט ממה שהוא בא לידי ביטוי בספר.

מה הרקע החברתי של החיילים? הפער נובע מזה שבגולני יש הבדל מאוד ברור

"המלחמה היחידה, שעברתי היא מלחמה של אי-אמון. מי שירצה להוציא אותי למלחמה הבאה יצטרך להחגבד על המחסום הזה"

בין הרקע החברתי של הקצינים לבין הרקע החברתי של החיילים, ביחוד בבית-הספר למ"כים. בבית-הספר למ"כים יש קבוצה שמדריכה כל הזמן, וחיילים שמתחלפים. אין שם אווירה אפילו בחטיבת גולני עצמה זה פחות בולט ממה שהיה אצלנו.

אבל זה נכון שבגולני זה ברור. אולי גם בשיריון זה דומה. יש הבדל ברור בין הרקע החברתי של הקצינים לבין הרקע החברתי של החיילים, באופן כללי. זאת אומרת, אנחנו הקצינים היינו אחד מרמת-אנכי אחד מהרצליה, היינו ככה מין תא כזה, כמו מישפחה, והחיילים התחלפו.

החיילים היו מעודת-המיזרח?

ברובם.

ולא היו בוגרי תיכון?

לא היו בוגרי-תיכון ברובם. היה קשה לנו, זאת אומרת לי, ליצור איתם שפה משותפת על המישור החברי. ככל הרקע הצבאי שלי אין חיילים שלי שנשארו חברים שלי.

אני שמתי לב למילה אחת החוזרת בספר, וזו המילה "קצין". אם תקרא את "בשדות פלשת", אני חושב שהמילה הזאת לא מופיעה בכל הספר. היינו אומרים "מפקדים". וגם הקצינים עצמם קראו לעצמם "מפקדים". כי קצין זה

● **בן כמה אתה עכשיו?**
אני בן 24.
● **כשקרו הדברים, היית בן 21-22?**
הביוגרפיה הצבאית שלי היא כזאת: הלכתי לגולני, הייתי חצי שנה בטיורנות, אחר-כך הלכתי מייד לקורס מ"ים, נקורס מ"כים נשארתי להדריך. הייתי מרריך בקורס מ"כים תישעה חודשים, אחר-כך הלכתי לקורס-קצינים. בתקופה שהייתי בקורס-קצינים, ובסוף התקופה שלי כמדריך, היה כל הסיפור של הכונניות, של לעלות, לרדת, לעלות, לרדת. גמרתי את קורס-הקצינים. הייתי בן 20, ושלושה חודשים או ארבעה חודשים אחרי שגמרתי את הקורס התחילה המלחמה. הייתי מ"ם צעיר.
● **מזה אנחנו לומדים שהיית חייל לדוגמה?**
הייתי באמת כאילו חייל לדוגמה. הייתי חניך מצטיין בטיורנות, והייתי מצטיין בקורס-קצינים, והרגשתי חייל. הייתי לגמרי מסור למערכת. בכך.

● **התגייסת בכיף?**
כן, בכיף. לא רק זה, אמרתי: אני אלך לגולני, ולא לסיריה, כי שמה צריכים אותי יותר. ככה הרגשתי כאתם ימים.

● **מאיזו בחינה? למה גולני?**
קודם כל, אנא שלי היה בגולני.

● **בן כמה אבא שלך?**
בן 50.

● **זאת אומרת שהוא לא הספיק להילחם במלחמת-העצמאות.**
לא.

● **במלחמת-סיני?**
כן, ברמת-השרון יש אווירה כזו: או סירות או קורס-טייסים. אני הרגשתי שבגולני צריכים בוגרי-שימניות, יש בזה איוו שליחות, צריכים נוער טוב מבית טוב. באמת לא הייתי ציני בעניין הזה בכלל.

● **היו לך גם איזה דיעות פוליטיות לפני המלחמה או שזה עבר על סניד?**
כשהייתי בשישית, היו בחירות, הייתי, כמו רבים מהבכרי, מין כזה שמאל מתון. לא ציירתי סיסמאות, לא שרפתי בתים, אבל...

● **מה הרקע של ההורים שלך?**
שניהם ילדי הארץ. אבא שלי מהנדס ואמא שלי מרצה באוניברסיטה לחינוך מיוחד.

● **מאיפה באו הסבים והסבתות?**
ההורים של אמי מרוסיה, והורי אבי מפולין.
● **מה שאתה מתאר פה זה רקע של מישפחה אשכנזית טובה ומבוססת בארץ.**

כן, כדויק. מיקצועות חופשיים ברמת-השרון, ילדים נחמדים, לא נגד המימסד וכל זה.

● **כשאני קורא את הספר שלך, אני**

יחירתו של שילוני במזח של צור. אף אחד לא העלה על דעתו שנילחם נגד אזרחים, בין אזרחים...

משורה כמובן אוטומטית את מצביי הרוח והיחסים בספר למצביה-הרוח והיחסים שאני הכרתי, כשהייתי במלחמת-העצמאות, דור לפניך. ואני מופתע על מן הדברים הרומים, הן מן הדברים הלא רומים.

אחד הדברים הלא רומים: יש בספר תופעה מוזרה שאני לא יודע אם אתה מודע לה בכלל. בכל הספר לא מוזכר שמו של אף חייל-טוראי אחד. חוץ מזה שנהרג, ויני. יש לי הרגשה שזה קשור עם הנושא שדיברנו עליו קודם — הרקע החברתי. בכל הספר אתה אומר: אני מדבר עם

מעמד, ומפקד זה תפקיד. יש לי הרגשה שזה השתנה מאוד בצ"ל. יש לך איוו תחושה שאתה שייך למעמד של קצינים? כן, בהחלט.
● **זה מתקשר עם מה שאמרנו קודם.**
בהחלט. כמבט לאחור, אם מסתכלים על השרות הצבאי, ועוברים על הספר, אפשר לתת לזה ניתוח סוציולוגי. כשאנחנו היינו שם, אני לא זוכר שזה בא רי טיבעי, העניין הזה, של כאילו אנחנו פה והם שם. כמבט לאחור זה נראה כך.
● **ברור שזה מבטא מציאות חברתית הקיימת בארץ בכלל ושהצבא היום משקף אותה.**